

KATASTROFA V DOLINI REKE PIAVE

TRI PREISKAVE O VZROKIH STRAŠNE NESREČE

**Število smrtnih žrtev še ni natančno ugotovljeno, vendar presega število dva tisoč
- 20 milijard materialne škode - Razprava v parlamentu in ukrepi vlade**

Tričetrtna enajsto je odbilo v sredo ponoči v zvoniku farne cerkve v mestecu Longarone v dolini reke Piave, 20 kilometrov severno od Belluna. Tisti udarci ure, le malokateri so jih slišali, so usodno naznanili eno največjih naravnih katastrof, kar jih pomni Italija.

Prijazni letoviščarski kraj Longarone z naokoli raztrošenimi vasicami Pirago, Faè, Codissago, Villanova, Malcolm, Rivalta, Castellavazzo, stoji, oziroma je stal pod orjaškim jezom Vajont. Dvesto pet in šestdeset metrov visoka cementna in železobetonska pregrada, edinstvena v vsej Evropi, je zadrževala več kilometrov dolgo in nad pol kilometra široko umetno jezero, ki je napajalo hidroelektrične centrale.

Jez, dokončan leta 1960, se razpenja v mogočnih lokih v strašni globeli med okrog 2000 metrov visokima gorama Vajont in Toc. Vode treh hudournikov: Vajont, Mae in Boite so se stekale v veliko umetno jezero, ki je obsegalo do 183 milijonov kubičnih metrov vode.

Prav nad jezerom je grozilo 1200 metrov navpično skalno pobočje gore Toc. »Prekleta« gora, kot so jo imenovali domačini, je že večkrat sprožila usade v dolino. Geološke plasti tršega apnenca stoje namreč na mehkejši glinasto-peščenčevi podlagi in na tej nekako polzijo navzdol. Domači prebivalci so opozarjali že gradbenike jeza na to nevarnost; enakega mnenja so bili tudi resnejši geologi. Stavbni inženirji so pa zapuili svojim načrtom in da bo mogočni jez vzdržal ogromni vodni pritisk. Res je tudi vzdržal, — a naravne sile so si izbrale drugo pot in pokazale, kako majhen je človek proti njim, kljub vsem tehničnim napredkom.

NEZNANSKI USAD

Deset minut pred enajsto uro omenjene dne je s pobočja Toca zgrmel s silovitim pišem viharja in z oglušujočim trusem neznanski usad naravnost v 270 m globoko jezero. Nad 200 milijonov kubičnih metrov zemlje, ki se še sedaj dviga 60 metrov nad gladino, je udarilo kot orjaška pest po jezeru in je razpljusnilo vodne mase v okrog 100 m visokem valu preko jeza v sotesko in v reko Piavo. Kalni vodni vrtinci, pomešani s skalami, drevesnimi debli in kupi blatne zemlje so v nekaj sekundah zvišali rečne valove, ki so odplaknili kar 5 vasi kot škatle žveplenk. Longarone, Faè, Pirago, Villanova, Rivalta s skup-

no 3796 prebivalci je pokrilo 5 metrov visoko blato. Le redke hiše bolj na bregovih in nekaj sto ljudi, ki so bili po opravih zdoma, si je rešilo golo življenje. Število žrtev še ni ugotovljeno. Dvatisoč ali dvatisoč pet sto, kdo ve? Piave meče še sedaj mrtva trupla na površje celo v svojem spodnjem toku.

Nesreča veže ljudi

Pod mrkim jezom v Longarone štrli v zrak le cerkveni stolp in pa — kamnita vrata na nekdanje pokopališče. Vsa kotlina je zravnana pod gruščem in lepkim rjavim blatom. Mrtvaška tišina je zajela vse življenje, pokopano v skupnem grobu.

Takšna slika se je nudila v četrtek zjutraj še redkim izvidnicam orožnikov in prvih reševalcev. Še isti dan je stopilo v delo na stotine reševalcev. Mobiliziran je bil ves bociški armadni zbor. Vojaštvo je prihitelo odkopavati mrtvece in redke še preživle. Ameriški in italijanski helikopteri prevažajo zdravila in ljudi iz sosednih ogroženih vasi v varne kraje. Rdeči križ, papeška komisija in celo posebna zdravniška ekipa iz Ljubljane, usposobljena za identificiranje mrtvih, so na delu v dolini mrtvih. Pomoč prihaja iz vseh delov sveta.

Zmotili so se v predvidevanjih?

Del tiska te dni objavlja mnenja nekaterih italijanskih in tudi tujih strokovnjakov, češ da prvi in glavni vzrok katastrofe obstoji v tem, da se je na področju Vajonta sploh zgradil jez, kar bi morala odsvetovati že sama geološka sestava področja. Geološke raziskave je vodil sedaj že pokojni profesor padovanske univerze Dal Piaz. Zanimivo je, da je bila tega mnenja tudi večina prebivalstva prizadetega področja. Mnogi nadalje ugotavljajo, da pristojna oblastva — Državni tehnični urad v Bellunu, Višji svet za javna dela v Rimu in drugi uradi — niso pravočasno ali sploh niso poskrbeli, da se pri gradnji jeza in nato pri njegovi uporabi strogo spoštujejo obstoječi predpisi. Električni družbi SADE, ki je bila do pred meseci (do podržavljenja elektrarn) v zasebni lasti, očitajo, da ni poskrbela za vse tiste varnostne ukrepe, ki so se izkazali kot nujno potrebni že ob samem začetku obratovanja elektrarne. Kot dokaz se navajajo protesti nekaterih občinskih uprav, raz-

Strahovita, prava apokaliptična katastrofa, je pretresla vse ljudi, ki se žal le v nesreči čutijo brate.

V dolino reke Piave, ki je postala že v prvi svetovni vojni simbol nesreče in odpora italijanskega naroda, je prihitel državni predsednik, ministri, poslanci. Vsi zagotavljajo nesrečnemu prebivalstvu, da bodo njih domačije obnovljene. Dotlej pa se morajo vsi ljudje iz ponesrečenih in iz sosednih vasi izseliti, ker v gori še vedno sumljivo bobni.

Za področje Vajonta je vlada imenovala posebnega komisarja v osebi podtajnika v ministrstvu za kmetijstvo. O vzrokih nesreče so že v teku kar tri preiskave. Razen sodne preiskave, ki seveda ni mogla izostati, je vlada na predlog ministra za javna dela Sulla imenovala posebno komisijo z nalogo, da prouči celotno vprašanje gradnje mogočnega jeza, od prvih študijskih priprav, ki segajo v leto 1940, do tragične noči v sredo prejšnjega tedna. Komisiji predseduje predsednik Državnega sveta dr. Bozzi, ki bo obenem proučil pravno plat vprašanja, ostali člani pa so geolog profesorja Trevisan in Selli, prof. inženir Viparelli ter inženir Marla iz ministrstva za javna dela.

prave v okviru pokrajinskega sveta v Bellunu, interpelacije v parlamentu itd.

Posebno preiskavo je uvedla tudi Vsedržavna ustanova za električno energijo (ENEL), v katere pristojnost po podržavljenju elektrarn spada tudi bivša družba SADE.

Minister Sullo, ki je v torek v parlamentu obširno odgovarjal na interpelacije številnih poslancev, je med drugim izjavil, da so tehniki sicer vedeli, da na gori Toc more vsak trenutek utrgati plaz in se zakotaliti v jezero, saj se je to zgodilo že leta 1960, a niso predvidevali, da se lahko z višine 600 m naenkrat usuje v vodo od 200 do 400 milijonov kub. metrov materiala, kot se je zgodilo prejšnji teden. Tehniki so po izjavah ministra za javna dela predvidevali, da zaradi usadov voda v jezeru lahko naenkrat naraste največ za 25 m. Zato so v zadnjem času postopno zmanjševali množino vode v jezeru, tako da bi tudi v primeru najhujšega usada voda nikakor ne mogla butniti čez jez. In prav v

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 20. oktobra, ob: 9.00 Kmetijska odaja; 9.30 Zborovske skladbe skladbe Vinka Vodopivca in Vasilija Mirka; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Dervišev dar«, radijska zgodba (Niko Kuret), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 14.30 Sedem dni v svetu; 18.00 Kinoklub, filmski svet v besedi in glasbi; 21.00 Iz slovenske folklorne: »Ljudstvo baja, ljudstvo poje: »Po sledovih ribe Faronike« (Niko Kuret).

• PONEDELJEK, 21. oktobra, ob: 12.15 Iz slovenske folklorne: »Ljudstvo baja, ljudstvo poje: Po sledovih ribe Faronike« (Niko Kuret); 18.30 Felix Mendelssohn-Bartholdy: Kvartet III. op. 44 št. 1 v D-duru; 19.15 Radijska univerza: Sveta brata Ciril in Metod — Maks Sah: »Zgodovinski obris dobe svetih bratov«; 21.00 Giovanni Battista Pergolesi: Služkinja gospodarica, komična opera v enem dejanju.

• TOREK, 22. oktobra, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.30 Jugoslovanska sodobna simfonična glasba — Stjepan Sulek: Koncert za violino in orkester; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Giorgio Brunner« (Rafko Dolhar); 22.00 Koncert violinista Dejana Bravničarja, pri klavirju Leon Engelman — Karol Szymanowski: Sonata op. 9.

• SREDA, 23. oktobra, ob: 11.45 Folklor z vsega sveta; 12.15 Zgodovinske zanimivosti; 13.30 Izbrali smo za vas; 18.55 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije. Zbor »Ernesto Solvay« iz Tržiča; 19.15 Higiena in zdravje; 20.30 »Othello«, tragedija v petih dejanjih (W. Shakespeare - O. Župančič); igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu; 22.45 Sodobna glasba — Luboš Sluka: Sonata za violončelo in klavir. Izvajavci: violončelist Renè Forest in pianist Freddy Došek.

• ČETRTEK, 24. oktobra, ob: 12.15 Znameniti gorniki v Julijskih Alpah: »Giorgio Brunner« (Rafko Dolhar); 18.30 Glasba v sodobni družbi; 19.15 »Petočanje na Mesec«, dramatisirana zgodba (Charles Chilton - Mirko Javornik); igrajo člani RO; 21.00 Simfonični koncert. Približno ob 21.35 Iz pesniških gajev — Alojz Rebula: »Edvard Kocbek«.

• PETEK, 25. oktobra, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.30 Koncert violinista Eligia Cirianita, pri klavirju Enrico De Angelis-Valentini; 19.15 Radijska univerza — Leonida Rosino: Vesolje okrog nas — »Ustroj in velikost Rimske ceste«; 20.30 Gospodarstvo in delo (Egidij Vršai); 21.00 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30 Misli in nazori.

• SOBOTA, 26. oktobra, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Po tujih krajih; 14.40 Vokalna ansambla »Due più due« in »The Satisfiers«; 15.30 »Veritas«, ljudska igra v treh dejanjih (Fr. Sal. Finžgar); igrajo člani RO; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarij o Vesolnem cerkvenem zboru; 19.15 Družinski obzornik; 20.45 Zbor »Proseka-Kontovela«, ki ga vodi Ignacij Ota; 21.00 Valbilo na ples; 22.50 Sodobna simfonična glasba.

TEDENSKI KOLEDARČEK

20. oktobra, nedelja: Felicijan, Vanda
21. oktobra, ponedeljek: Urška, Tugomer
22. oktobra, torek: Zorislava, Vera
23. oktobra, sreda: Severin, Pribislav
24. oktobra, četrtek: Rafael, Elko
25. oktobra, petek: Darja, Krizant
26. oktobra, sobota: Demetrijs, Evarist

Tri preiskave

(Nadaljevanje s 1. strani)

teh predvidevanjih so se pošteno zmotili, kajti ob zadnjem usadu je nastal okrog 100 m visok val, zaradi česar je naenkrat butnilo čez jez okrog 23 milijonov kub. m vode, ki je uničila bližnje vasi v dolini. Isti val je hkrati sejal smrt in razdejanje po vaseh ob jezeru.

Kaj bodo preiskave dognale, ni seveda mogoče predvideti. Spoštovanje do mrtvih in žalost redkih preživelih pa zahtevata, da čimprej pride na dan vsa resnica.

Tito pri Kennedyju

Po enomesečnem bivanju v deželah Latinske Amerike — Braziliji, Cilu, Boliviji in Mehiki — je jugoslovanski predsednik Tito v sredo dospel v Združene države. Danes (četrtek) je maršala Tita sprejel predsednik Kennedy.

Politični opazovalci pripisujejo temu sestanku precejšnjo važnost. Jugoslovanski predsednik je namreč ena vodilnih osebnosti v okviru tako imenovanega »tretjega sveta« — držav, ki ne pripadajo nobenemu vojaškemu bloku — in je obenem imel pred kratkim v gosteh sovjetskega predsednika Hruščova. Jasno je, da more zato Tito imeti važno vlogo posredovavca med glavnima voditeljema dveh taborov, kar je zlasti sedaj aktualno, ko se med Zahodom in Vzhodom postavljajo novi stiki in nastajajo tudi novi odnosi.

Titov obisk pri Kennedyju je nadalje važen za bodoče ameriško-jugoslovanske gospodarske odnose. Dne 23. t. m. bo Tito govoril v glavni skupščini Združenih narodov, 25. pa se bo vrnil v domovino.

LJUDSKO POSOJILO ZA SKOPJE

Po podatkih iz prejšnjega tedna so v Jugoslaviji vpisali že 40 milijard dinarjev ljudskega posojila za obnovo Skopja. Od tega so vpisali v Sloveniji okrog 5 milijard. Ker se vpisovanje še ni zaključilo, bo skupni znesek prav gotovo znatno višji.

Jugoslavija je dobila iz tujine že za 8 in pol milijonov dolarjev pomoči za Skopje. To pa še niso popolni podatki. Vanje ni všteta sovjetska pomoč v obliki tovarne za gradnjo stanovanj, niti 100 stanovanj in klinika, ki jih je podarila Romunija. Kot znano, so dale Združene države Jugoslaviji vrednost 50 milijonov dolarjev v jugoslovanski valuti, in sicer iz dinarskih protivrednostnih fondov ameriške vlade. Polovica je dana, kot darilo, polovica pa kot dolgoročno posojilo.

Mednarodni denarni sklad je odobril Jugoslaviji posojilo 30 milijonov dolarjev, hkrati pa ji je odložil za dve leti plačilo 15 milijonov dolarjev, ki bi jih morala začeti odplačevati januarja prihodnjega leta. To novo posojilo 30 milijonov dolarjev je namenjeno za gradnjo železniške proge Sarajevo - Ploče.

Poskus se ni posrečil

Voditelji tržaških fašistov so te dni ponovno pokazali svoj pravi obraz. Izkoristili so nastanek nove politične večine v tržaškem pokrajinskem in občinskem svetu — začetek sodelovanja med Kršč. demokracijo, socialnimi demokrati in republikanci s socialisti — ter skušali nahujskati italijansko študentovsko mladež zlasti proti Slovencem.

Vse pa kaže, da jim tokrat ni uspelo. Razen nekaj desetih mladih razgrajčev se večina italijanskih študentov ni odzvala njihovim »pozivom k obrambi narodnih vrednot, ki so v nevarnosti«. Prve tri dni v tednu je majhna skupina študentov pod vodstvom znanih mislovskih predstavnikov razgrajala pred sedežem pokrajine in v bližini magistrata. V ponedeljek se je zbra-

la tudi pred slovensko knjigarno v ul. Sv. Frančiška ter med vpitjem sramotilnih gesel na račun Slovencev tolkla z rokami in brcala z nogami po vratih knjigarne.

Vse tri dni se je ista skupina pojavljala tudi pred sedežem Kršč. demokracije na trgu Sv. Ivana in vpila sramotilna gesla na račun demokristjanov, češ da so se preko socialistov povezali s titovci in sploh Slovenci.

Demokratska in zlasti slovenska javnost je pa lahko zadovoljna, da so se načrti tržaških fašistov tokrat izjalovili in da je ogromna večina italijanske javnosti obsodila poskus zanetenja novega sovraštva med tu živčima narodoma.

Adenauer odstopil

V petek zjutraj je podal dosedANJI nemški kancler Konrad Adenauer pismo izjavo o svojem odstopu v roke republiškega predsednika Lübkeja. Ostavka je bila sprejeta. Pravomočna pa je postala v torek opoldne, ko je zbornični predsednik Gerstenmaier uradno obvestil parlament o kanclerjevem odstopu.

Odločitev o spremembi na vodilnem vladnem mestu je bila izglasovana že 23. aprila na skupščini krščansko demokratske stranke. Obenem je bilo z dvetretjinsko večino sklenjeno, da mu bo nasledil kot kancler minister Ludwig Erhard, svetovno znani gospodarski strokovnjak.

Znano je, da si Adenauer in Erhard ne gresta preveč na roko. Stari kancler je namreč imel navado ravnati z m'ajšimi ministri preveč z viška in je obenem vedno trmasto vztrajal pri svojem osebnem stališču.

Vendar pa se mora povojna Nemčija zahvaliti prav štirinajstletnemu vodstvu Konrada Adenauerja, da se je dvignila iz moralnih in političnih razvalin. Priznati je treba, da je bil »stari« politik in državnik starega kova, ki je v marsičem preusmeril zgodovino Nemčije in tudi Evrope.

Adenauer pa kljub svojim 87-letom ne misli iti še v pravi pokoj. Obdržal bo še svoj poslanski sedež in mesto strankinega predsednika.

ARGENTINSKI PREDSEDNIK

V soboto je bil zaprisežen novi predsednik argentinske republike 63-letni zdravnik Arturo Illia. Službena doba devetindvajsetega državnega poglavarja bo trajala do leta 1969, če ne bo poprej izbruhnila kaka revolucija. Vladna kriza je namreč trajala celih 19 mesecev, ker so Peronovi pristaši imeli še vedno precej moči. Z vojaško revolucijo je prišel na površje Frondizi. Marca lanskega leta se je moral umakniti predsedniku Josè Guidi, ki je bil prisiljen razpisati nove volitve. Stranke, ki so delovale v prid nekdanjemu diktatorju Peronu, so proglasile volivno abstinenco. Upale so, da ne bo zmagala ljudska radikalna stranka, a so se uštele.

Ljudstvo je baje postalo sito vojaških vlad. Novi predsednik je nakazal smer svoje politike kot »načrtno delo za svobodo vseh«; vlada bo tudi podpirala zasebno iniciativo. Argentina išče mirno pot razvoja in se skuša otresti vseh revolucionarnih poskusov.

Vatikanski koncil

Na 48. glavni seji vatikanskega zbora so koncilski očetje sprejeli 4 popravke k obstoječim liturgičnim določbam. Prvi popravek se tiče natančnejše definicije zakramentalijev, kot so na primer posebna blagoslavljanja ali molitve za različne priložnosti.

V drugih popravkih je govora o rabi materinega jezika vernikov pri podeljevanju zakramentov in zakramentalij. Domači jezik bo obveljal pri poročnih obredih. Pri drugih se bodo smele moliti v živih jezikih le dopolnilne molitve.

Tretji člen obravnava krstni obred, ki se bo nekoliko skrajšal. V misijonskih deželah se bo smel po vzgledu iz prvih krščanskih časov podeljevati sv. krst hkrati več osebam.

Zadnji popravek zadeva podeljevanje maziljenja ob smrtni uri. Bolniki ga bodo smeli prejemati v hudih slučajih tudi po

večkrat. Tudi tu se bo smel bolj na široko uporabljati domači jezik.

Pri razpravah pa so cerkveni očetje govorili o »sovladanju« škofov s papežem. Pri tej točki se je pokazal oster odpor nekaterih kardinalov, češ da bi se na ta način okrnila papeška primatna oblast.

Na protivna mnenja je naletel tudi predlog o laičnih diakonih in na še hujša, ali bi ti smeli biti oženjeni.

Kljub ponovnim obravnavanjem in glasovanjem pa upajo, da bodo vse liturgične spremembe sprejete do konca koncila. V veljavo pa bodo stopile čez 4 ali 5 let, ko bo izšel nov »rimski obrednik«.

—0—

VOJNA V PUŠČAVI

Alžirski predsednik Ben Bella je že en mesec po nastopu vlade naletel na velike težave doma in ob mejah. V notranjosti države se mu upirajo gorski rodovi Berberov, katerih je skupno okrog 5 milijonov ljudi. Svobodoljubni gorjanci, ki so v osvobodilni vojni igrali odločilno vlogo, se nočejo podrediti predsednikovemu samoderžstvu.

Na zapadnih mejah med Alžirijo in Marokom je pa prišlo že do pravih vojaških spopadov. Meja poteka skozi severozapadni del puščave. V južnem kotu tega sektorja ležita 30 kilometrov daleč v notranjosti Alžira dve utrjeni oporišči: Hassi Beida in Tindjub. Vsa ta meja pa ni jasno začrtana, komu pripada. V zadnjih nekaj dneh sta obe mesti večkrat menjali gospodarja. Zdi se, da sta zdaj v rokah maroških čet.

Spričo vojne nevarnosti je Ben Bella proglasil v torek splošno mobilizacijo vseh bivših vojakov. Trenutno razpolaga s približno 60.000 možmi. Upa pa, da bo kmalu zbral do 200.000 oborožencev. Tem pa stoji nasproti dobro oborožena armada maroškega sultana Hassana II.

Ozadje spora med obema atlaškima državama pa nista tisti dve puščavski naselbini. Ben Bella ima v načrtu združiti pod svojo oblastjo vse atlaške dežele. Nameri se pa večina arabskih in berberskih rodov upira. Arabski svet odklanja tudi njegovo politično smer, čeprav je Ben Bella večkrat izjavil, da noče postati sovjetski satelit.

MRTVI ORFEJ

Prejšnji petek je umrl 71-letni francoski pesnik in risar Jean Cocteau. V francoski kulturni javnosti so ga imenovali Orfeja, po klasičnem pevcu in godcu Orfeju.

Cocteau ni bil samo pesnik in umetnik; ubiral je tudi strune in skladal balete. Vedno se je pojavljal v drugem kulturnem obzoru. Nemogoče je naštet vso njegovo dejavnost. Samega sebe je apostrofiriral v esaju: »Demarche d'un poète« takole: »Jaz sem laž, ki pa je vedno le resnica«. Literarni kritiki so ga označili kot iskavca stvarnosti v irealnem svetu.

Leta 1955 so Cocteaua počastili s sprejemom v »Francosko akademijo«. Delal je pa do zadnjega.

V zadnjih letih, ko ga je bolezen že opominjala na smrt, je napisal svoje poslednje veliko delo »Testament d'Orphée«. V tej duhovni oporoki je izpovedal pesnik, ki je prerastel svoj čas, da se ni niti en trenutek svojega življenja dolgočasil. Francozi so duhovitega predstavnika sedanje francoske kulture pokopali z največjimi častmi.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 19. oktobra, ob 21. uri

premiera

v dvorani na »Stadionu 1. maj«, Vrdelska cesta 7
OB 400-LETNICI ROJSTVA W. SHAKESPEARA

W. Shakespeare - J. Javoršek

»IZ TAKE SMO SNOVI KOT SANJE«

(Koncertna uprizoritev)

Režija: Branko Gombač

V nedeljo, 20. t. m., ob 17.30 v Prosvetnem domu

na Opčinah

William Shakespeare

»O T H E L L O«

Za pobijanje življenjske draginje

Potrošnja mesa v Italiji je znatno narasla, in to zlasti v južnih pokrajinah. Vsekakor je to dokaz dviga življenjske ravni. Po drugi strani notranja proizvodnja ne zadošča za kritje povpraševanja.

Tudi pri gojenju oljk je nastal zaskrbljiv pojav: proizvodnja ni rentabilna. O teh vprašanjih je razpravljala vlada na eni zadnjih sej ter sprejela določene ukrepe a pobijanje življenjske draginje. Ti ukrepi se tičejo pomoči živinorejcem in pridelovalcem oljk ter zmanjšanja trgovinskih stroškov z izboljšanjem razdeljevalne mreže.

Vladni ukrepi naj bi služili za spodbujanje proizvodnje v omenjenih gospodarskih panogah. Uvoza teh proizvodov ne bo treba skrajšati, ker sta Jugoslavija in Španija sami sporočili, da ne moreta več zadostiti italijanskemu povpraševanju, prva glede mesa in druga glede olja. Znano je, da se je na primer v Sloveniji meso zaradi prevelikega izvoza dokaj podražilo.

V zvezi z razdeljevalno mrežo je vlada proučila poenostavitev prehoda blaga od proizvajalca do potrošnika, pobijanje monopolov, ustanavljanje veletržnic, prodajne nagrade ter prodaje na obroke.

Zadnji dve vprašanji zadevata v splošno gospodarsko politiko ter je Leonejeva vlada pridržala daljnosežne odločitve novi vladi, ki bi morala biti sestavljena prihodnji mesec. Prodaje na obroke bo za zdaj proučil odbor za kredite, za morebitne ukrepe glede prodajnih nagrad pa bosta pristojni finančno in industrijsko ministrstvo.

Dr. VRTOVEC JOŽE (Jr.)

SPECIALIST

za ustne in zobne bolezni

ASISTENT

NA ZOBOZDRAVNIŠKI

UNIVERZITETNI KLINIKI V PADOVI

Trst, Ul. Mercadante 1/I.

Vogel Ul. Carducci, Ul. Milano

Tel. 68-349

Turizem in gospodarski razvoj v Jugoslaviji

Italija in Jugoslavija bosta v kratkem podpisali turistični dogovor, ki bo še povečal medsebojni promet. Že pred pričetkom turistične sezone 1964 mislijo uvesti trajekt Bari — Dubrovnik. Prispeval bo k boljši povezavi južnih pokrajin obeh držav ter bo nudil možnost kombiniranega potovanja po morju in jadranski magistrali.

Na tej cesti morajo končati še osem odsekov. Pri natečajih bodo sodelovala tudi tuja gradbena podjetja, kar dokazuje povečanje gospodarske povezanosti Jugoslavije z Zahodom. Enako bodo tudi tuja podjetja navzoča pri natečajih za normalno-irno železnico Sarajevo-Ploče. Dolga bo le 28 km, a morajo zgraditi 10 predorov in dva velika mostova.

V Beogradu so objavili, da se je v prvih 8 mesecih letos število tujih turistov v Jugoslaviji povečalo za 44% v primeri z istim časom lani. Prihodnje leto mislijo izdati 30 milijard dinarjev za motele in druga gostinska poslopja ter bo turistični sektor pridobil nadaljnjih 15.000 postelj.

Tudi iz Slovenije poročajo o rekordni turistični sezoni. Industrijska proizvodnja

bi morala letos narasti za 9%. Zunanja trgovina je bila v prvem polletju uravnotežena ter je imela celo aktiven saldo 400 milijonov dinarjev, med drugim z Italijo, Poljsko in Združenimi državami. Položaj na tržišču se še ni ustalil, delno zaradi naraščanja cen kmetijskih pridelkov. Tako se realni osebni dohodki ne dvigajo v skladu s povečano delovno storišnostjo.

—0—

UNESCO BO SKRBEL ZA SOLSTVO

Izvršilni odbor organizacije UNESCO, ki je zasedal v Parizu, je odobril resolucijo, ki sta jo predložili Italija in Nemčija in ki določa, da bo UNESCO skrbel v bodoče zlasti za pospeševanje prosvete in šolstva v svetu, hkrati pa bo dajal na razpolago tudi sredstva za pospeševanje naravnih ved in tehničnega znanja. Tako hoče prispevati h gospodarskemu in socialnemu razvoju zaostalih držav. Proračun te organizacije bi radi povečali za 20%, tako da bi znašal 40 milijonov in 800 tisoč dolarjev.

Tržaškega

Vprašanje g. dr. Vigneriju

Slovenska javnost še vedno pričakuje, da bodo pristojne šolske oblasti imenovalе svetovavca za zadeve slovenskih osnovnih šol pri šolskem skrbništvu v Trstu. Imenovanje novega svetovavca je zelo nujno, ker smo na začetku šolskega leta, ko je treba številna vprašanja takoj in pravilno rešiti. Pristojne šolske oblasti se pa ne zganejo. Vse kaže, da imajo druge namene in zato zavlačujejo. Če pristojne oblasti upajo, da jim bo z zavlačevanjem imenovanja uspelo, da bo slovenska javnost pozabila na pravico, ki ji pritiče, se zelo motijo. Slovenska skupnost na Tržaškem se zaveda, da ima že po naravnem pravu pravico do mesta svetovavca za zadeve slovenskih osnovnih šol. Pamet najpreprostejšega človeka pravi, da o tako važni zadevi narodnostne skupnosti, kakor je šolstvo, lahko odloča ali vsaj soodloča le oseba, ki je izšla iz iste narodnostne skupnosti in bila vzgojena v njeni kulturni tradiciji in duhu. To pravico so priznale tržaškim Slovencem anglo-ameriške oblasti, brž ko so zasedle naše kraje. S podpisom Londonskega sporazuma so se tudi italijanske oblasti obvezale, da bodo spoštovale pravice, ki so si jih priborili tržaški Slovenci in katere so jim priznali zavezniki. Med te pravice spada predvsem pravica do mesta svetovavca za zadeve slovenskih osnovnih šol pri šolskem skrbništvu v Trstu. To pravico so italijanske oblasti do danes spoštovale. Kakor vse kaže, pa nameravajo zdaj prelomiti s tradicijo in ukiniti mesto. Vprašamo gospoda šolskega skrbnika dr. Vignerija, ki je o zadevi nedvomno poučen, naj nam pojasni, kako bodo mogle pristojne oblasti opravičiti ta svoj korak pred slovensko in italijansko demokratično javnostjo ter ga vskladiti z načeli krščanstva. Pričakujemo odgovor. V nasprotnem primeru pa se bomo morali obrniti na višja mesta za pojasnila.

OBA PRORAČUNA IGZLASOVANA

V začetku tedna sta bila v Trstu izglasovana proračuna pokrajinske in občinske uprave. Do tega važnega dogodka je prišlo, ker so se štiri sredinsko-levičarske stranke — Kršč. demokracija, socialisti, socialni demokrati in republikanci — sporazumele, da bodo še poglobile pogajanja in razgovore za skupno upravo pokrajine in občine.

Prejšnji teden je bil sklenjen tako imenovani »uvodni« sporazum, ki pa je že omogočil, da oba upravna organa nadaljujeta z rednim delom. Na osnovi tega dogovora so se socialisti vzdržali glasovanja in s tem odločilno pripomogli k odobritvi obeh proračunov.

Tako v pokrajinskem kot občinskem svetu so proti proračunu glasovali komunisti, liberalci in fašisti. Komunisti so bili proti, ker proračun po njihovem ne kaže nobene bistvene spremembe v primeri s tistim, ki je bil že poleti zavržen, in zlasti zato, ker so izključeni iz nove večine.

Posebno besni so pa fašisti in liberalci, ki smatrajo nastanek novega političnega

zavezništva za nič manj kot »atentat na italijanstvo Trsta«.

Za proračun je glasoval tudi predstavnik SSL dr. Simčič, ki je pred glasovanjem dal tole izjavo:

IZJAVA PREDSTAVNIKA SSL

»Mislim, da se lahko sklicujem na svoj govor o proračunu z dne 11. julija in na glasovalno izjavo, ki sem jo dal na naslednji seji z dne 15. julija. Spremembe, ki so bile sedaj vnešene v proračun, bi namreč nikakor ne mogle spremeniti mojega tedanjega stališča.

Kar zadeva Skupno slovensko listo, ki jo predstavljam, so še vedno veljavne izjave, ki sta jih v tej dvorani dala župan in odbornik dr. Rocco. Zato ohranijo polno veljavo tudi razlogi, zaradi katerih sem tedaj glasoval za proračun.

Občinska uprava bo torej poskrbela, da bodo na občinskih izpostavah nameščeni delegati, ki obvladajo slovenski jezik, in bo hkrati odprla slovenski otroški vrtec v središču mesta, ali v šoli, ki bi bila enako primerna za otroke iz mestnega središča.

Odbor bo obenem poskrbel, da se v slovenskih šolah izvedejo najnujnejša popravila in da se uredijo ulice ter ceste v predmestjih, zlasti tiste, ki so najbolj potrebne. Ob tej priložnosti globoko priporočam področje Piščancev, kjer so ceste zares postale neprevozne. Mislim, da je treba najnujnejša dela dokončati še v tem letu, preden se začne zima.

Ponovno izražam svoje prepričanje, da bo občinski odbor imel razumevanje tudi za druge potrebe narodne manjšine. Zato izjavljam, da bom glasoval za odobritev proračuna.

Nabrežina:

PRISPEVEK ZA PONESREČENCE

Devinsko-nabrežinski občinski odbor je na ponedeljkovi seji sklenil prispevati v sklad za pomoč žrtvam strašne nesreče v dolini reke Piave 100 tisoč lir. Odbor je obenem poslal predsednikoma pokrajine Belluno in Videm pismi, v katerih izreka sožalje hudo prizadetemu prebivavstvu in mu sporoča izraze najiskrenejše solidarnosti.

Odbor tudi poziva prebivavce devinsko-nabrežinske občine, naj po svojih močeh prispevajo za žrtve strašne katastrofe. Prispevki se sprejemajo tudi na županstvu v Nabrežini in pri Tržaški hranilnici v Sesslanu.

Sempolaj:

ZOPET PRERANA SMRT

V ponedeljek smo položili k večnemu počitku na šempolajskem pokopališču komaj 20-letnega domačina Davorina Perica, ki je v nedeljo dopoldne postal žrtev hude prometne nesreče na cesti Nabrežina-Sempolaj. Pokojnik je nameraval kupiti avto od 23-letnega Dušana Škrka iz Nabrežine in je pred sklepom kupčije hotel vozilo preizkusiti. Prav to pa je zanj bilo usodno. Ko sta se peljala proti Sempolaju, je na nekem ovinku privozil iz nasprotne smeri drug avto. Ko je Škrk, ki je sedel za krnilom še neprodanega avta, videl, da vozi

drugi avto preveč po levi strani ceste in da se izogne trčenju, je naenkrat zaokrenil na desno, zaradi česar je avto treščil v skalovje in nato ga je zaneslo še na drugo stran ceste. Perica je medtem vrglo iz vozila in si je pri padcu prebil lobanjo ter bil na mestu mrtev. Škrk pa je zadobil le nekaj prask.

Policija in orožniki iščejo voznika avtomobila, ki je bil prvi krivec hude nesreče in ki se ni niti ustavil. Pogreba se je v ponedeljek udeležila velika množica, zlasti fantov in deklet. Po žalnem obredu v cerkvi je sprevod krenil na pokopališče, kjer se je od prerano umrlega fanta v imenu prijateljev poslovil časnikar Bogo Samsa iz Trsta. Naj v miru počiva. Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

—0—

II. REVIIA SLOVENSKEH POPEVK »TRST 1964«

PROSVETNO DRUŠTVO BARKOVLJE pripravlja tudi za prihodnje leto izvedbo Revije slovenskih popevk.

Da bi bila izbira popevk čim številnejša, vsestranska in pestra, vabimo vse tiste, ki želijo prispevati svoje popevke za to priliko, k sodelovanju. Pogoji so sledeči:

1. Sodelujejo lahko — tudi z več popevkami — Slovenci, stalno bivajoči v Italiji, predvsem s Tržaškega, Goriškega in iz Beneške Slovenije.
2. Pesmi morajo biti opremljene z nazivom, besedilom in harmonizacijo.
3. Udeleženci tega razpisa naj pošljejo svoje prispevke, označene s psevdonimom, v zaprti kuverti. V drugi zaprti kuverti, na kateri je psevdonim, pa naj navedejo svoj točen naslov.
4. Pošiljke morajo biti naslovljene na: Prosvetno društvo Barkovlje, Trst, ul. Cerreto 12.
5. Izbrane popevke bodo objavljene v časopisu, medtem ko odklonjenih ne bomo vračali.
6. Zadnji rok za predložitev prispevkov s popevkami je 20. december 1963.
7. Prispele popevke bo pregledalo in izbralo posebno razsodišče in tri najboljše bodo nagrajene.
8. Naziv naše prireditve je: II. revija slovenskih popevk »Trst '64«.

Vsi, ki želijo sodelovati pri tej reviji, so vabljeni, da prispevajo svoj delež.

PEVCI IN PEVKE, solisti in skupine (dueti, terceti, kvarteti), ki želijo nastopati prihodnje leto na II. REVII SLOVENSKEH POPEVK »TRST '64«, pošljite svoje prijave s točnim naslovom do 20. decembra t. l. na naslov: Prosvetno društvo Barkovlje, Trst, ul. Cerreto 12. Pravočasno boste povabljeni na preizkušnjo pred posebno komisijo.

Beneška Slovenija

BRDO

Že pred nekaj meseci je občinska uprava odobrila predlog za povišanje plač vsem svojim uslužbencem in tudi občinskemu zdravniku. Vse prav, da se plače povišajo, toda občani želijo tudi skrbnost, prizadevanje in zlasti še točnost pri izvrševanju njih dolžnosti.

Pogosto se namreč zgodi, da priromajo otroci, ženske ali pa stari upokojenci, ki so potrebni zdravniške pomoči ali pregleda, iz zelo oddaljenih vasi do zdravniške ambulante.

Nahaja se pa ta na Njivici; zdaj pa pomislite, kako daleč je do tja peš po stezah iz Podbrda, Muzaca, Tera, Sedlišč, Brda, Zavrha in iz drugih krajev. Pa to še ni nič. Zgodi se, da obvestijo zdravnika potrebne ljudi šele po dolgih urah čakanja, da je zadržan in da ga sploh ne bo. Hajdi potem zopet v poznih urah domov!

ZANIMIVO PREDAVANJE

V torek zvečer je imel znani raziskovalec starožitnosti prof. Niko Kuret iz Ljubljane izredno zanimivo predavanje v prostorih Prosvetne zveze. V jedrnatih besedah, katere so spremljale krasne skioptične slike, je prikazal rast, življenje in sedanjí položaj četrtega švicarskega naroda, Retoromanov.

Zgodovina tega malega naroda in njen boj za svoj obstoj in pravice je deloma podobna našemu. Velika razlika v življenju Retoromanov, ki prebivajo v kantonu Grigioni ali Sívem kantonu, in med nami je pa ta, da je švicarska vlada priznala s posebnim ustavnim členom pred nekaj leti retoromanščino kot četrty uradni državni jezik, poleg nemščine, francoščine in italijanščine. Narodič je po narečjih razdeljen na tri dele, vsi pa imajo živo zavest narodne skupnosti. Vlada tiska šolske knjige za vsa tri narečja, tudi če je naklada še tako majhna. Ni potreba še posebej omenjati, da imajo Retoromani ne samo zajamčene, ampak tudi praktično izvedene vse narodne pravice. Po ustavnem členu se ne sme spreminjati narodnostno lice retoromanskega ozemlja. Pripominjamo, da je Retoromanov manj kot Slovencev v Italiji.

Druga važna razlika med njimi in nami je pa tudi ta, da imajo enotno kulturno-politično organizacijo »Lia rumanča«, brez razlike vere in političnih mišljenj. Predavanju so poslušavci, med katerimi pa nismo opazili nič mladine, prav zvesto sledili. Prof. Kuret je o Retoromanih govoril tudi v Trstu, v prostorih Slov. kluba v ul. Geppa.

—0—

Daljši članek o retoromanski narodni skupini je priobčil naš list lansko leto pod naslovom »Stai su!«

OSLAVJE

V torek smo spet pokopavali enega izmed naših sosedov. Huda nesreča je obiskala delovno družino Krajnikovih, po domače Jurjevih, pod kostiščem. Devetindvajsetletni sin Angel, uslužben pri prevoznem podjetju »Goriziana«, je šel v nedeljo z avtom po opravkih preko meje. Ko se je precej pozno vračal po soški cesti domov, ga je na ovinkih pri Desklah najbrž po-

padla nenadna slabost, da je zavozil proti kraju ceste, nakar ga je zaneslo na drugo stran v jarek. Pri udarcu je mladi mož bržkone ostal takoj mrtev.

Prepeljali so ga domov; ob veliki udeležbi sosedov so ga pokopali na pokopališču v Pevmi. S Krajnikovo družino sočustvuje ves kraj, posebno še ker so imeli v kratkem času že dve smrti v hiši.

Bog daj rajnemu pokoj in naj tolaži preostale.

GABRIJE

Po dolgem času bomo imeli v naši župniji spet eno poroko. Zakonsko zvestobo si bosta v soboto obljubila domačinka Semolič Olga in ženin Ciril Cijan, ki je doma na Peči. Ženin je bil dolgoleten pevec v pečanskem cerkvenem zboru. Novoporočencema želijo vsi prijatelji in znanci dosti sreče na novi življenjski poti!

Poprej smo rekli, da smo čakali spet eno poroko, kajti pri nas so taki slučaji že redki. Novih družin ni, stare odmirajo. Zato se pa prav pošteno pozna nazadovanje rojstev. Najboljši in obenem najbolj žalosten dokaz za to trditev je obisk v naši osnovni šoli. Število vseh šolarjev znaša komaj štiri. Tretjega in četrtega razreda sploh ni. Kam bo to privedlo našo narodno skupnost?

GORIŠKA JUŽNA POSTAJA

Po skoraj enoletnem prizadevanju se na goriški južni postaji zdaj že nekoliko kaže novo lice. Dela pa še nikakor niso končana. Potniki morajo še vedno delati ovinke in iskati, kje se izdajajo vozovnice. V dežju se je treba tudi pošteno zmočiti, če iztopiš na drugem ali tretjem tiru, kjer še niso dograjena pristrešja k podvozom. Res bi bil čas, da pobitijo z deli, zlasti zdaj ko se bližamo deževni dobi.

Na vodilnih mestih naše postaje so se zgodile tudi nekatere osebne spremembe. V pokoj je stopil glavni postajni načelnik Morini, ki je bil poročen v prvem zakonu s hčerjo iz znane Fonove družine na Solkanski cesti.

POLICIJSKE GLOBE

V prejšnjem mesecu septembru je doseglo število policijskih glob v Gorici svoj višek. V mestno blagajno je prišlo precej stotisočakov. Plačali pa so jih nepredvidni avtomobilisti, a to pot ne zaradi prehitre vožnje, marveč zaradi njih lenobe ali počasnosti. Predolgo časa so se namreč mudili na parkirnem prostoru. Po zadnjih prometnih navodilih je namreč točno odmerjen čas za postajanje vozil na določenih mestih.

Vozači se prvi mesec niso še privadili na nove določbe in zato je padlo kar 729 glob.

NOVA ČETRRT

Če stopiš s Tržaške ceste na levo po ulici Puccini proti nekdanji Mesarski cesti, se daj Cipriani, se znajdeš med številnimi prijaznimi dvostanovanjskimi vilami. Še prav poseben okras jim dajejo krasni vrtniki z živopisanim cvetjem. Po stopniščih

Iz Goriške

in balkonih so stanovanjci, kot na poseben ukaz, razpostavili številne cvetlične lonce, tako da ves kraj ugodno vpliva na sprehajavca. Ceste seveda še niso urejene, ker se ta nova mestna četrta še le poraja. Zavod za stanovanjske hiše ima v načrtu, da postavi v tem bodočem predmestju 55 viš, vsako z dvema stanovanjema. Okrog dvajset jih že stoji. V sredini okraja je že tudi pod streho velikanska trokraka stavba, ki je spodaj namenjena za trgovine in pokrito tržišče, zgoraj pa za urade in stanovanja.

Prav tako je tudi cerkvena oblast pripravila osnutek za novo faro in cerkev v tej mestni četrti.

POKRAJINSKA SEJA

V ponedeljek so se pokrajinski svetovavci zopet zbrali k zasedanju. Na seji niso obravnavali kakih izrednih točk dnevnega reda. Med drugimi vprašanji so razpravljali tudi o položaju v tržiških ladjedelnicah. Posebno točko je tvorila premestitev 330 uslužbencev iz tržiških ladjedelnic v tržaške. Že več mesecev morajo hoditi prizadeti na dosti bolj oddaljeno delovno mesto. Vodstvo ladjedelnic jim odgovarja, da nima v Trbiču zanje primerne zaposlitve. Zato je bila za danes dopoldne napovedana stavka.

Pokrajinski svet je sklenil, da se bo pobrigal za usodo teh ljudi in nastopil proti morebitni nadaljnji okrnitvi obrata. Na tiho je torej povedano, da ta možnost obstaja.

Nadalje je pokrajinski svet sklenil najeti pošojilo 299 milijonov lir za kritje primanjkljaja v letu 1962.

Ob koncu so svetovavci izbrali še člane za okrajne volivne komisije. Izmed Slovencev je prišel v volivno komisijo goriškega okrožja Marko Waltritsch, kot nadomestni član.

NOVE ŽUPNIJE

Goriško mesto je bilo po starem razdeljeno na štiri fare: stolno, Podturnom, na Travniku in na Placuti. Po prvi vojni so dodali še peto pri Srcu Jezusovem. Po drugi šesto na Rojcah.

Danes se pa mesto širi proti Soči. V Strazicah je nastala že močno obljubena mestna četrta. Cerkevna oblast je poskrbela tudi tam za novo župnijo svetega Jožefa delavca. Za dušno skrbstvo pa še ne zadostujejo ta farna okrožja. Škofijska oblast je zato pripravila načrt še za 3 nove župnijske okraje, in sicer pri pevmskem mostu, na solkanskem polju in v novem mestnem naselju ob tržaški cesti.

Z zadnjim škofijskim odlokom je že imenovan g. Demartini za delegata, ki naj poskrbi za ureditev župnije Marije Kraljice na Solkanskem polju.

Dovolimo si za sedaj pripomniti, da je v tistem okraju večina slovenskih vernikov.

MALI OGLAS

Naprodaj vila, prazna, v mirnem kraju, 10 minut od goriške glavne železniške postaje. Naslov na štev. telefona 38-88 v Gorici.

- Kanalška dolina

Menimo, da bi moralo županstvo tudi v tem pogledu narediti red na kakšen način. Že tako se prebivavci oddaljenih vasic čutijo zapostavljene. Vsaj zdravniška oskrba naj jim bo zagotovljena!

AZLA

Nekoliko kasno sicer omenjamo pomemben dogodek, katerega smo čakali 3. septembra v naši vasi, a vredno je, da se ga kljub zapoznitvi vendarle spomnimo.

Našo faro je namreč obiskal g. Jožef Kušič, župnik v Kredu na Korabiškem. Prišel je k nam na obisk in je tu slovesno obhajal dva jubileja, im sicer svoj 90-letni rojstni dan in 65-letnico svojega mašniškega posvečenja.

Take znamenite obletnice hkrati učaka le malokdo v svojem življenju. Pri vseh svojih visokih letih pa je jubilar vedno krepak in dobre volje. Bog ga živi še dolgo let.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

William Shakespeare: „OTHELLO“

Predstava Slovenskega gledališča

Slovensko gledališče v Trstu je pričelo letošnje gledališko sezono s predstavo Shakespearove tragedije »Othello«, s katero je želelo proslaviti 400-letnico rojstva tega velikega dramatika. V ta namen je bila že v petek predpremiere za slovenske srednje šole v Trstu s predavanjem režiserja Branka Gombača pred pričetkom, v soboto zvečer pa je bila premiera.

Vodstvo gledališča je z izbiro tako velikega in gledališko zahtevnega dela naložilo veliko nalogo tako igralcem kot režiserju. Igravski zbor se je namreč v zadnjih letih tako zelo skrčil, da mora vsak režiser poseči po pomožnih amaterskih igralcih, če hoče izvesti v neokrnjeni obliki dramska dela, ki zahteva več igralcev. Omenimo to takoj v začetku, da toliko bolj poudarimo, da se je moral s to zahtevo ukvarjati tudi režiser Othella in da je imel pred seboj zares zelo težko nalogo.

Pri predstavi Othella je bilo čutili veliko režiserjevo poznanje Shakespearea in njegovega gledališča, čutili izredno spretnega režiserja, ki je znal v zaporednosti scen prikazati vso pretresljivo tragedijo in razporediti življenje in igro tako, da je ves prostor dihal lepo ravnesje in polnost. Predstavi je dal Branko Gombač blesteč stil, kajti njegove zamisli ne zmanjšuje igralec, ki ni mogel za režiserjevo zamisljivo, ker je bil morda notranje preslaboten, da bi mogel zaživeti polno življenje. Izvabil je nešteto odtentov v glavnih vlogah in tudi mladi amaterski igralci so sledili režiserjevi zamisli in ustvarjali okvir, ki je bil potreben, čeprav niso mogli mnogokje povsem prepričati.

Igravci so se morali spoprijeti z verzji, v katere je prelil Oton Zupančič Shakespearjevo besedilo. Ti verzji niso lahki. Bilo je potrebno mnogo dela in mnogo truda, da je verz zapel in ni bil narejen. Nekateri igralci so v tem bolj uspeli, drugi manj, a vsi so se potrudili. Rekli smo že, da je moral režiser pri tolikih osebah v drami izročiti vloge tudi igralcem z manjšo gledališko odrsko prakso. Zato pač tam ni bilo mogoče pričakovati brezhibne igre. Razumljivo je, da lepo ubranost to moti. A naj omenimo igralce, ki so, po našem mnenju, zelo uspelo odigrali svoje vloge in so ostvarili s predstavo režiserjevo zamisel.

Nedvomno je nosilec naslovne vloge, Jožko Lukež nosil težo večera. Saj z Othellovo igro predstava stoji in pade. Dasi bi bil lahko plemeniti zamorec mestoma drugačen, je bil vendar Lukežev vseskozi enovit, dosledno grajen in v svojih čustvih dosti notranje in tudi zunanje razgiban. Čustvene prehode in notranje vzpone je dosledno gradil in s tem razgibal celotno dramo oseb okoli sebe.

Jago Alojzija Miliča je morda boljši v prvem kot v drugem delu; iz začetnega prevdarnega koraka je morda postal nekoliko preveč poskakajoč.

KANDIDATI ZA NOBELOVO LITERARNO NAGRADO

Za letošnje Nobelovo literarno nagrado je predlaganih nič manj kot 81 kandidatov in iz 18 članov obstoječe razsodišče Kraljevske akademije v Stockholmu se je znašlo pred težko nalogo. Zdi se, kot da letos pronicata nekaj več informacij za javnost kot prej. Tako imenujejo med kandidati, ki imajo največ izgledov, dva Japonca: to sta Jasunari Kawabata in Janiziro Tanizaki. Afrika ima nekaj izgledov z Leopoldom Sedarjem Senghorom, državnim predsednikom Senegala, dalje imenujejo Aimé Césaire z otoka Martinique in v Združenih državah živečega črnca Jamesa Baldwina.

Iz Južne Amerike so predlagali Pabla Neruda iz Čila, Jorge Luisa Borgesa iz Mehike, Romula Gallopagoza iz Venezuele in še več drugih. Izgledi belih pesnikov so, kot se zdi, letos zelo majhni. Imenovani so, kot poročajo, Nemci Heinrich Böll, Günter Grass in Erich Kästner, vendar vlada v Stockholmu mnenje, da ti književniki ne dosegajo potrebne mere ugleda in zaslug. Isto velja za prav tako predlagane Francoze, kot so André Malraux, Jean Anouilh in Jean Paul Sartre, za Američana Ezra Pounda in Tennessee Williamsa, za Angleža Graham Greena in Lawrencea Durrella kot za Grka Georgesa Šeferisa.

vendar je v izredno lepih barvno glasovnih nizih presenetljivo dobro odigral tako zahtevno vlogo.

Rahlo Desdemono je igrala Mira Sardočeva s tankim posluhom in delno zelo eterično. Verz ji zveni in beseda poje, ustvarila je naravnost personifikacijo ljubezni in žrtve.

Med ostalimi igralci bi želeli omeniti zelo igravsko zaokroženo in v podrobnostih izpeljano vlogo Brabantia v izvedbi Modesta Sancina in morda še Emilijo Zlate Rodoškove tedaj, ko ne prehaja v svoji igri do preburnih nastopov.

Pa tudi ostali igralci so vse storili, da bi pripomogli predstavi do čim boljšega uspeha. Zato je tudi lepo uspela.

—0—

NAGRADA ZA PRIPOVEDNISTVO

»Nemško nagrado za pripovedništvo«, ki jo je ustanovil ilustrirani obzorik »Stern«, so sedaj prvič podelili. Razsodišče je sklenilo podeliti tri druge nagrade in dve tretji, prva nagrada je pa ostala nedodeljena. Z drugo nagrado so odlikovani Ursula Sigismund iz Hamburga za roman »Cas nadlog, ponehaj«, Gisela Maria von Frankenberg iz Münche-New Yorka za roman »New York — 61. cesta« in prof. Karl Franz Franchy z Dunaja za knjigo »Luka in Jud«.

SLAVNA STAVBA NA DRAZBI

Prihodnje leto bodo kot se zdi na prostovoljni javni dražbi prodali eno od najbolj slavnih stavb ob Canal Grande v Benetkah, Palazzo Labia. Palača je trenutno last v Parizu živečega čilskega milijonarja Don Carlosa de Beisteguya. Lastnik je navedel vsoto od 300 milijonov lir za stavbo in 700 milijonov lir za opremo. Palačo krasita vrsta slik slavnih italijanskih mojstrov kot tudi dragoceno pohištvo.

Zelo pričakovana razprava

V Parizu se je začela sodna razprava, ki jo je umetniški svet vsega sveta napeto pričakoval. Obtožen je 34-letni Jean Pierre Schecroun, ki je bil prvi odličnjak med dijaki pariške Umetnostne akademije in ki je prevzel slog svojega učitelja Fernanda Légerja. Ni pa dosegel nobenega uspeha in skozi več let se mu je godilo zelo slabo. Dokler se ni nekega dne pojavil zapeljivec v osebi mladega moža, ki je prodajal v tako imenovani boljši družbi mojstrske slike, in mu dejal: »Slikaj dela,

ki jih lahko prodaš, slikaj Légerje, Braque, Picasse in druge moderne!«

In Schecroun se je res podal na to opolzko pot. Ni pa slikal morda kopij, ampak ustvarjal lastna dela, ki jih pa ni bilo možno ločiti od pristnih Picassov, Légerjev in Braquov. Prodanih je bilo 80 do 90 njegovih slik, ki jih je opremil z imeni slavnih slikarjev. Glavni dobiček je pa vtaknil v žep posrednik.

Večina kupcev je bila srečnih, da so dobili pristno sliko omenjenih umetnikov. Eden od londonskih kupcev je pa bil nezaupljiv in izvedenci so ugotovili ponaredbo. Schecrouna so zaprli in je prebil 9 mesecev v preiskovalnem zaporu, kjer je poslikal jetnišnično kapelo in slikal dalje, to pot pa podpisoval s svojim imenom. In našel je tudi trgovca z umetninami, ki mu je zajamčil stalne dohodke, zato si pa pridržal pravico do prodaje njegovih slik, za katere se javlja mnogo kupcev.

Pred sodiščem stoji sedaj drug Schecroun, umetnik, ki je spet našel zaupanje v samega sebe, ki ima znano ime in katerega nadarjenost je potrjena v sodnih spisih. Sicer pa upa na milo sodbo, s pogodno kaznijo in bo te dni v Parizu odprl samostojno razstavo svojih slik.

Casalsov dar domovini

Slavni violončelist Pablo Casals, ki je po rodu Katalonec, namerava ustanoviti muzej za glasbo. Muzej naj bi stal na obali San Salvador, le nekaj kilometrov oddaljen od umetnikovega rojstnega kraja Vendrell v Kataloniji. V muzeju bodo shranjeni razni znameniti glasbeni rokopisi kot na primer izvirni Beethovnovi osnutki za peto simfonijo, ki je zdaj v Casalovi zbirki in za katerega so mu ponujali že 50.000 dolarjev. V muzeju bodo tudi Wagnerjeva in Mendelsohnova pisma, pa tudi šest Stradivarjevih gosli.

Kot znano, je sicer Pablo Casals hud nasprotnik Francovega režima in zato rajši živi kot begunec v tujini, in sicer v Pradesu v Južni Franciji, kamor še sega košček njegove katalonske etnične domovine, ali pa na Portoriku; vendar se čuti zelo navezan na domovino. Če le more, ji izkaže svojo naklonjenost in napravi zanj kaj dobrega. Tudi njegov glasbeni muzej naj bi bil poklon ljubljene katalonski domovini.

• Profesor Martin Jevnikar je bil imenovan za poverjenega profesorja za slovenski jezik in slovensko literaturo na univerzi v Padovi. Predavanja se bodo začela 5. novembra letos. Prof. Jevnikar poučuje, kot znano, na slovenskih srednjih šolah v Trstu.

• Francoski književnik Claude Mauriac, in François Mauriac, je objavil nov roman, ki predstavlja po svoji zgodbi nenavadnost svoje vrste. Roman ima naslov »L'Agrandissement« (Povečanje), njegova zgodba se pa odigrava v dveh minutah. Dogodki teh dveh minut so opisani na 200 straneh romana.

Literarni večer v Trstu

»Slovenska prosveta« v Trstu je letos začela novo sezono svojega dela z literarnim večerom, ki je bil predzadnja sobota zvečer v ulici Donizetti 5. Nastopili so Lev Detela, Milena Merlak-Detela, Vinko Beličič in Stanko Janežič.

Mlada pesnica Milena Merlak je prebrala nekaj svojih pesmi, ki so razodele njeno pesniško kulturo in občutljivost. Pesmi so izrazito moderne in miselno poudarjene, z drznimi, surrealističnimi predstavami. Tudi jezik je močno negovan. Lahko se reče, da je naravnost presenetila s kvaliteto svojih pesmi.

Lev Detela je prebral prizor iz svoje nove drame »Prokrust«, v kateri pa je čisto po svoje prikazal antični Prokrustov mit. Prokrust mu je pesnik, ki se bori proti zlu. Zlo je tisto, ki ga nateguje na prisilne postelje svoje poštenosti in mu seka glave ali bohotno razraščene ude. Zlo pa posebljajo njegov oče Chiron kot poglavar razbojnikov in njegovi pomagači, ki lovijo popotnike in jih morijo. Umrili so tudi Tezeja, toda pismo, ki so ga našli pri njem, da povod za odkrit Prokrustov nastop proti njim in za njegovo prvo moralno zmago nad njimi. Lev Detela je zelo temperamentno in učinkovito bral ta odlomek iz drame, tako da je napravil na gledavce močan vtis in vzbudil v njih upravičeno radovednost na celotno delo. Drama je napisana v živem in krepkem slo-

gu, zato je bila razumljiva poslušavcem, kljub svoji zelo simbolni vsebini.

Stanko Janežič je tudi prebral nekaj svojih novih pesmi, v katerih se je spet pokazal kot nežen lirik. Presenetil pa je s krepkim in kratkim proznim sestavkom iz današnjega življenja na Tržaškem. To sicer ni bila pesem v prozi, kot smo jih tudi vajeni pri njem, ampak kratka in ogorčena, s pesniškim srcem občutena reportaža.

Končno je Vinko Beličič prebral svoj humoristični spis »Obiski«, v katerem si je s satiričnimi poantami privoščil obiske z Vzhoda in Zahoda, ki burijo njegovo in njegove družine mirno eksistenco ter prinašajo vanjo nenavadne skrbi in razburjenja, diskusije in nemir. V pripovedovanju teh svojih dogodivščin z obiski je pokazal Beličič velik smisel za humor ter je resnično zabaval poslušavce.

Zanimiv literarni večer je pritegnil precejšnje število poslušavcev, po veliki večini dijaško mladino, ter jim nudil resničen užitek. Posamezne nastope je povezoval med seboj profesor Jože Peterlin, ki je tudi za uvod v krajšem govoru nakazal nekaj težav in problemov slovenske književnosti v zamejstvu in prizadevanje za njeno izboljšanje. Pozval je našo slovensko javnost, naj ljubi in kupuje slovenske knjige in revije. Vsi nastopajoči so bili deležni prisrčnega priznanja navzočih.

GOSPODARSTVO

Merlot - ena najboljših vinskih sort

Merlot je doma iz okolice mesta Bordeaux, ki se nahaja v južno-zapadni Franciji. Tam pišejo njegovo ime Merlau, a izgovarjajo Merlò. Gre za eno najboljših tamkajšnjih vinskih sort, ki je tudi zelo razširjena. V naše kraje je prišla proti koncu prejšnjega stoletja, in sicer predvsem v okolico Čedad, kjer se je prvič pojavila na velikonočni razstavi vina leta 1901. Danes je najbolj razširjena črna sorta na Goriškem, na obeh straneh politične meje med Italijo in Jugoslavijo. Razširjena pa je tudi v drugih italijanskih pokrajinah, predvsem v vseh treh Benečijah.

Trta je krepke rasti, kakšenkrat še preveč, zato pa ne smemo pretiravati z dušičnatim gnojenjem, raje ji pognojimo z večjo količino superfosfata in kalijeve soli. V zadnjem času sadimo merlot na razdalje 2 x 2,5 metra. Najprimernejše ga cepimo na podlago Kober 5 BB.

Pri obrezovanju pustimo mnogo lesa, a ne predolgi šparonov. Merlot se dobro prilagodi ravninskim in brdnatim legam. Te pa ne smejo biti preveč sušne. Če pa so sušne, potem kaže v dotične lege saditi sorto Cabernet. Merlot zori v drugi dobi, to je od srede do konca septembra. Zorenjem nekoliko zapozni, če je sajen v severni legi. Tedaj ga tržemo med splošno trgatvijo.

Proti glivičnim boleznim ni trta posebno odporna, čeprav oidij le redko napade grozdje; pač pa napade grozdje peronospora in večkrat celo takrat, ko začne dobivati temnejšo barvo.

Pridelek grozdja je navadno srednji, le redko obilen. Grozdje je plavo-rdeče barve,

vino pa rdeče-rubinasto, za mnoge premalo črno. Alkoholna moč vina je odvisna od zemlje in lege, a navadno kaže nad 11 Maliganda, kakšenkrat tudi 14-15. Okus vina je blag, aromatičen. Vino zelo hitro zori, zaradi česar ne kaže držati naravnega merlota preko poletja. Če imamo na razpolago tudi sorto cabernet, je priporočljivo rezati pol merlota in pol caberneta, kar nam daje res izborno namizno vino. Kletarska praksa pravi, da merlot za mnogo zboljšamo, in zelo poživimo, če mu pri mletju dodamo na hl po 60 gramov citronove kisline (iz limon in ne umetne). Tak merlot postane tudi bolj odporen proti toploti. Dodamo sicer lahko tudi vinsko kislino, a citronova je učinkovitejša.

V okolici mesta Bordeaux režejo enake dele sort Merlau, cabernet in malbeck ter dobijo izborno namizno vino, ki ima zelo razširjen trg.

—0—

Pridelek jabolk 1963

Italija: Pridelek je nekoliko manjši od lanskega in ga cenijo na približno 22 milij. stotov, na splošno s'abšega blaga, ker zaščita proti boleznim in mrčesu zaradi neugodnega vremena ni bila vedno mogoča. Mnogo škode so povzročile pršice in rdeči pajk. Precejšnjo škodo je povzročila tudi toča.

Jugoslavija: Zdi se, da je pridelek višji od lanskega in baje presega 13 $\frac{1}{4}$ milijona stotov.

Zap. Nemčija: Pridelek cenijo za kakšen milijon stotov višji od lanskega, ki je dosegel skoraj 17 milij. stotov.

Anglija pridelala letno okoli 5 milij. stotov in na toliko cenijo tudi letošnji pridelek, čeprav je v več predelih precej slabši od lanskega; je pa drugod boljši.

Francoski pridelek namiznih jabolk cenijo na 9 milij. stotov, kar presega srednjo

letino. Francija pa je v Evropi največja pridelovalka moštih jabolk, a za letos ni znanih nobenih števil. Je pa pridelek teh jabolk mnogo višji kot pridelek namiznih in presega kakšenkrat tudi 20 milij. stotov.

Holandska razpolaga letos z 2,7 milij. stotov, kar odgovarja srednji letini.

Belgija ima tržnih jabolk toliko kot lansko leto, to je okoli 1,5 milij. stotov.

Švica bo imela bolj slabo letino jabolk, posebno v nekaterih kantonih, kjer je škodil občutni zimski mrz. Nekateri kantoni niso tega trpeli in bodo imeli ali srednjo ali še celo boljšo letino. V celoti računajo na 1 do 1,2 milij. stotov, kar je znatno pod proizvodno možnostjo.

RAZMNOŽITEV KAČ V ZAPUŠČENIH KRAJIH

V Apeninih, a tudi v nekaterih predelih Alp je mnogo krajev popolnoma izpraznjenih in zapuščenih, ker se je vse prebivalstvo preselilo v industrijske in trgovske kraje. Ugotovili so, da so se v zapuščenih krajih zelo razmnožile kače, posebno gadi, to pa zato, ker manjkajo mačke in paseči se prašiči, ki so prej tam uničili mnogo kač.

Zelo slaba vinska letina v Italiji

Zaradi peronospora in odija ter gnilobe je letošnja trgatve zelo slabo izpadla. Številke sicer še niso znane, a računajo, da bo Italija prisiljena uvoziti precej vina. Kot izvozna država pride v poštev predvsem Alžirija, ki je do sedaj svoje vino oddajala Franciji. Alžirija prideluje bolj močna vina s srednjo alkoholno močjo 13-14 stop. Maliganda. Ta vina bi uporabljala predvsem severna Italija za rezanje s svojimi vini, ki so posebno letos zelo šibka, tako da marsikje ne dosežejo predpisane odstotka alkohola za prodajo: 9 stop. Maliganda za bela in 10 stop. za rdeča ali črna.

»VIRUS CONTROL«

je mednarodno vpeljan izraz za drevesne sadike, ki so kontrolirane in zaje nčene brez vsake virusne bolezni. (Virusi ali kužila so bolezenski vzroki, katerih ne moremo videti, pač pa vidimo njih posledice).

KMETIJSKA SEČ JE VELEVAŽNA

Kmetijska seč (urea agricola) prihaja tem bolj do veljave, čim bolj jo kmetje spoznavajo. Žal je za sedaj še sorazmerno draga, posebno če jo smatramo samo za gnojilo. Je namreč trikrat dražja od amonijevega solitra, njena gnojilna moč pa je komaj dvokratna, ker vsebuje seč 46% dušika, amonijevega solitra pa 21-22%. Kmetijska seč pa ima še druge zelo važne lastnosti. Lahko se porabi kot listno gnojilo - škropljenje z raztopljeno sečjo po listih. Lahko se uporabi kot dragocena krma za vse prežvekovalce. Če krmimo prežvekovalce z nekoliko koruzne ali druge krmske moke, kateri smo primešali nekaj seči, se pod vplivom bakterij in v prežvekovalniku delujočih življenjskih sil stvorijo beljakovina in najvažnejše aminove kisline. Tako prihranimo na beljakovinski krmi, ki je najdražja. Končno ne smemo podcenjevati dejstva oziroma lastnosti, da dež ne izpere seči v globine, kot izpere solitre, ki tako izgubijo vsako gnojilno moč in vrednost.

ZVISANA PRISTOJBINA ZA PRENOSE NEPREMIČNIN

V Uradnem listu z dne 4. oktobra je izšel zakon, ki poviša prenosno pristojbino pri prodaji nepremičnin od dosedanjih 4% na 7,50% za vsako vsoto.

Vinarski leksikon v 7 jezikih

Leta 1940, to je že med vojno, je izšel mednarodni vinarski leksikon v 4 jezikih, in sicer v nemškem, italijanskem, francoskem in španskem jeziku. Bila je skromna žepna izdaja z 278 stranmi. Takoj po vojni so v okrilju mednarodnega vinskega urada (Office International du Vin) začeli misliti na drugo izdajo, ki naj bi bila vse bolj popolna. Svojo podporo — tako strokovno kot finančno — je obljubil tudi FAO, to je mednarodni urad za prehrano in kmetijstvo. Zato so sklenili, da priključijo prejšnjim 4 jezikom prve izdaje še petega, to je angleškega. Kmalu zatem je zahtevala portugalska, naj se upošteva tudi portugalsčina, ki je postala 6. jezik. Pozneje se je uradu za vino priključila tudi Sov. zveza in tedaj je bilo sklenjeno, da se izda vinarski leksikon v 7 jezikih.

Pri predelavi prve izdaje je sodelovalo mnogo znanstvenikov različnih narodov: glavna italijanska zastopnika sta bila Giovanni Dalmasso in dr. C. Marescalchi, glavni ruski pa prof. Gerasimov. Zbiranje tvarine in urejevanje je trajalo več let, sedaj pa je leksikon izšel na 674 straneh osmerke s 17 tablicami izven teksta. V leksikonu je nekaj nad 2.000 izrazov, ki so v vseh 7 jezikih podobno pojasnjeni. Izpuščeni so taki izrazi, ki se najdejo v vseh navadnih slovarjih.

Leksikon se dobi za 85 novih frankov (= 8.500 starih) pri »Office International de la Vigne et du Vin«, 11 Rue Requ  pine, Paris 8, France.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

Reportaža o ELVINI

R. B.

5

Sunkoma se je Sever dvignil.

»Imate namen kaj priobčiti o tem dogodku?»

Casnikar je odmajal z glavo: »Za sedaj še ne, gospod svetnik. Morda kdaj pozneje ali pa sploh ne.«

Sever je zapustil policijsko poslopje. Njegovе misli so pa še vedno krožile okrog policijskega svetnika s pristriženo brado. Premišljeval je, kaj mu je povedal.

Mrtva — zločinka! Pred očmi je še vedno imel njen lepi, nedolžni obrazek, kot ga je videl okrog poldneva. So bile tiste poteze le krinka? Domneval je, da je dober človeški poznavavec. Ali se je v tem slučaju moti? Je-li morda šele smrt vdihnila obrazu tiste lepe poteze.

Casnikar Sever se je prebudil iz razmišljanja. Zdelo se mu je, da zgublja čas in da je nepomembno, kar počinja. Vsakokrat ko se je tega zavedel, se je spet pogreznil v razmišljanje o mrtvi deklici.

Obstal je na cestnem križišču. Na oglu prečne ulice je bral »Rožna ulica«. Obšlo ga je nezadovoljstvo, a nekaj ga je vleklo tja. »Rožna ulica«, je mrmral sam s seboj in nehotе je tja usmeril korake.

Ulica ni zaslužila tega imena. Prav nobene rožne lepote ni bilo tod okrog; še manj pa kake cvetne vonjave. Bila je pusta ulica, z ozkimi in skromnimi hišami.

Hiša številka šest se ni v ničemer razlikovala od sosednih. Vežna vrata so se odpirala na koncu ozkega in temnega hodnika.

Srečko Sever je stopal po vegastih stopnicah zatopljen v težke misli. Oziral se je po vratnih ščitkih, a nikjer ni bral imena »Elvina Ranieri«. Nazadnje je kar na slepo potrkal na neka vrata. Sprva se mu je zdelo, da ne bo nihče odprl. Čez nekaj časa pa se je prikazala skozi priprta vrata mlada, a precej zanemarjena ženska.

»Oprostite...« je začel Sever.

»Nikar se ne trudite,« mu je prerezala besedo, »tu ne bomo ničesar kupili. Odvišnega drobiža nimamo prav nič.«

Sever se je nasmehnil. »Saj ne gre za kako prodajo. Iščem le stanovanje gospodične Ranieri, Elvine Ranieri.«

Na obrazu ženske se ni spremenila nobena poteza. »Je ne poznam,« je počasi odgovorila. Čez nekaj časa se je pa udarila po čelu: »Ah, da, ta pa stanuje pri gospe Kerinovi. Pritličje, desno.«

»Hvala,« je še utegnil Sever ziniti in že so se vrata zaprla.

»Kerin,« je bral na staromodnem medenastem ščitku. Na vratih je visel še pločevinast pisemski nabiralnik.

»Tukaj torej,« je Sever pomislil in krepko pozvonil.

Neka stara gospa mu je odprla, ga za trenutek ogledovala, nato se je pa umaknila, da je vstopil. Ko je Sever stal v veži in je mogel skozi odprta vrata gledati v sobe in v kuhinjo, se je kar začudil. Dvosobno stanovanje je bilo udobno urejeno; vse se je svetilo od snage.

»Če sem vas prav razumela, bi radi govorili z gospodično Ranieri,« te besede so ga zdramile iz začudenja.

»Ne,« se je Sever obrnil, »pravzaprav... jaz prihajam od nje.«

»Hvala Bogu,« je prikimala gospa, saj sem bila že v skrbeh zaradi gospodične Elvine. Vso noč je ni bilo doma. Mislila sem že iti na policijo.«

»Toda...« je hotel Sever nekaj oporekati, a je ustavil besedo in je pogledal proti kuhinji. »Morda mi dovolite, da sedem, gospa Kerin?«

»Seveda, prosim,« je vabila gospa. »Toda ne v kuhinji vendar. Stopite v sobo gospodične Elvine.«

Sever je spet premišljeval: Ali ta ženska res nič ne ve? Ne ve tudi nič o Elvininem dvojnem življenju? — »Prihaja gospodična vedno redno domov?« je vprašal, ko se je vsedel.

»Vedno, le včasih pozno. Tu pa tam celo zelo pozno. Njena služba je namreč zelo naporna. Domov pa prihaja vedno.« Oči gospe Kerinove so se v strahu nenadoma

razprle: »Kaj... kaj, se je morda nekaj pripetilo?«

»Da,« je odvrnil časnikar trdo, »nekaj se je pripetilo: Elvina Ranieri je napravila to noč samomor. Skočila je z mosta v reko... Danes opoldne so našli truplo.«

Vsa preplašena in v dvomih je starka pogledala obiskovavca. »Saj to ne more biti res! Moj Bog, Elvina...!« Za hip je utihnila, nato pa je planilo iz nje: »Vedno sem nekaj slutila. Ona sploh ni dorastla velikomestnemu življenju. Tako mlado in ljubko dekle. Sedaj pa...«

»Kje so njeni domači?« je Sever mirno vprašal. Gospa Kerinova je razprla roke: »Menda nekje na vzhodu, če jih sploh ima. Natanko pa jaz ne vem. Pred enim letom je sama prišla sem. Našla je službo kot strojepiska in pri tem je ostala. Moj Bog, če je res, kar pravite!«

»Danes opoldne sem jo videl,« je rekel Sever.

»Ste vi pri policiji?«

»Ne, poročevalec sem pri »Dnevniku«. Severja so zopet prevzeli spomini: »Imela je tako jasen in krasen obraz. Nikdar si ne bi bil mislil, da imam pred seboj zločinko.«

»Koga, koga?« Ženica je v obupu kar roke sklenila. »Kdo vam je natvezil nekaj tako neumnega?«

»Policija,« je suho odvrnil, »ali ne veste nič, da jo je policija zasledovala? Da je bila v zvezi z razpečevavci opija?«

»To... to pa ne bo res,« je gospa skraj zavpila, »ona je bila tako dobra, tako tiha. Dostikrat je prišla iz urada o polnoči. Zjutraj pa ob sedmih spet pokonci.«

»Zvečer najbrž ni bila v uradu,« je Sever pripomnil.

Gospa je še vedno majala z glavo: »Če imate vi prav... Ne, o tem nisem jaz ničesar vedela. Niti slutila ne.«

»Rad vam verjamem,« je dejal Srečko Sever ves v prepričanju, »gotovo je bila ona že o pretkana lisica...«

»Tega ne smete reči,« se je razburila starka, »ona ni bila prav nič hinavska. Morda se je po nesreči zapletla s take vrste ljudmi. Izrabili so njeno neizkušenost. Naj je že storila karkoli: ona je v srcu prav dobro dekle.«

(Dalje)

Ko so se ob koncu prejšnjega stoletja sprožila vedno večja nasprotstva med velisilami za prevlado v kolonijah in na morju, se je vedno močnejše pojavljala misel o nekem mednarodnem sodnem dvoru. Njegova naloga naj bi bila, reševati na miren način pravne in politične spore med državami.

Zamisel se je uresničila pred petdesetimi leti, ko je največji bogataš tedanjega časa Andrew Carnegie podpisal ček za pol drugi milijon dolarjev. Vsoto je določil za zgradbo mogočne in razkošne palače, kjer naj bi imelo svetovno mednarodno sodišče svoje prostore. Za kraj mednarodne sodne palače je bila izbrana nizozemska prestolnica Haag.

Dvesto šestnajst arhitektov iz vseh delov sveta se je udeležilo natečaja. Zmagal je načrt mladega Francoza Louisa Cordoniera. Zamislil je stavbo v holandskem slogu 16. stoletja z arhitektonskimi in dru-

gimi okraski, ki naj bi predstavljali različne dele sveta. Stavba sama naj bi torej kazala na skupnost vseh ljudi. Nemčija je prispevala umetno železnino, italijanski mojstri so izklesali marmornate podstavke in stebre, Švica je poskrbela za ure. Francozi za okraske, iz Kitajske so prišle porcelanaste vaze, iz Japonske dragoceni čipkasti prti. Kljub impozantnosti in ubranosti različnih slogov pa naredi notranjost na obiskovavca mrzel in neoseben vtis. V velikanskih dvoranah zamre še tako glasno govorjenje, še odmev se ubije. Človek ne občuti topline, marveč le nekaj abstraktnega — namreč pravo, suhoparno in nepodkupljivo pravo.

Mirovna palača je v resnici sedež najbolj ostrih juridičnih možgan na svetu. »Možganski hladilnik« si je pridobila kas-

Svetišče miru

neje za ime. V tem »svetišču miru« ima svoj sedež svetovni sodni dvor in pa najvišje razsodišče. Poleg teh dveh ustanov ima v haaški mirovni palači svoje prostore slovita Carnegieva knjižnica s 450.000 zvezki pravne in diplomatske vsebine. Obenem deluje tukaj tudi Akademija za mednarodno pravo, katerega začetnik je bil prav haaški učenjak Grotius.

Pred obema sodnima dvoroma, katera sestavljajo najznamenitejši pravniki vseh držav, se rešujejo najbolj zapleteni meddržavni spori. Pred to sodišče nameravajo spraviti tudi vprašanje Južne Tirolske, če se bodo vsi drugi poskusi mirovne poravnave ponesrečili.

V poletnih mesecih ko so sodniki na počitnicah, obiskuje na stotisoče ljudi to palačo, ki je simbol miru.

ŠPORTNI PREGLED

Letošnje svetovno kolesarsko prvenstvo pod statističnim drobnogledom

Belgija, Italija in Sovjetska zveza najboljše

Od letošnjega svetovnega prvenstva, ki se je razvijalo na nekem belgijskem dirkališču, je že minilo precej časa. Zato lahko statistično ocenimo uspehe posameznih držav, da ugotovimo, katere države se odlikujejo v koleraskem športu. Sportniki redno beležijo zmage tega ali onega kolesarja na tej ali drugi dirki; kakšen pa bo izid, če seštejemo uspehe, ki jih posamezne države dosegajo tako med poklicnimi kot med nepoklicnimi kolesarji, tako v cestni vožnji kot v dirkališnih tekmah, tako med ženskami kot med moškimi?

Najprej si oglejmo cestno vožnjo moških kolesarjev (svetovni prvaki so: Belgijec Beheydt med poklicnimi, Italijan Vicentini med nepoklicnimi kolesarji ter Francija med amaterskimi ekipami). Tu ugotovimo, da si delijo prvo mesto: Italija, Francija in Belgija vsaka z 8 točkami, na četrtem mestu pa so Sovjetska zveza, Nemčija in Nizozemska z eno točko. Pri ženskah, vedno cestna vožnja (svetovna prvakinja je Belgijka Reynders), je prva Belgija (8 točk) in druga Sovjetska zveza (1 točko). Če seštejemo obe tekmi, torej moških in žensk, dobimo naslednjo lestvico: 1. Belgija 16, 2. Italija in Francija 8, 4. Sovjetska zveza 2, 5. Nemčija in Nizozemska 1.

Kako je bilo na dirkališču, kjer so podelili skupno devet svetovnih naslovov, sedem pri moških in dve pri ženskah? Svetovne prvake že poznamo: pri poklicnih kolesarjih so Italijani Gaiardoni (hitrostna vožnja) in Faggin (zasledovanje) ter Belgijec Proost (motorji), pri amaterjih pa: Belgijci Sercu (hitrost), Walschaerts (zasledovanje) in De Loof (motorji) ter Sovjetska zveza (zasledovalna vožnja ekip). Že iz navajanja svetovnih prvakov ugotovimo, da sta se odlikovali le dve državi: Belgija (24 točk) in Italija (16 točk). S precejšnjo razliko pridejo zatem Sovjetska zveza (8 točk), kar brez dvoma preseneča. Nemčija (6), Nizozemska (5), Francija (2) ter Vel. Britanija in Danska (1). Pri ženskah so prevladoval Rusinje (v hitrosti Ermolaieva, v zasledovanju pa Angležinja Burtonova), ki so nabrale 10 točk, druga je Vel. Britanija (5) in tretja Belgija (3). Če seštejemo uspehe tako moških kot žensk, dobimo naslednjo lestvico: 1. Belgija (27), 2. Sovjetska zve-

za (18), 3. Italija (16), 4. Vel. Britanija in Nemčija (6) itd.

Belgijci so torej zmagali tako v cestnih kot v dirkališnih tekmah, na drugem mestu najdemo enkrat Francijo in Italijo (cesta), drugič pa Sovjetsko zvezo (dirkališče), kar brez dvoma predstavlja veliko presenečenje za strokovnjake ter pomemben uspeh za Sovjetsko zvezo, ki je poleg tega četrta v cestni vožnji.

Če seštejemo lestvice vseh dirk, dobimo naslednjo vrednostno svetovno lestvico: 1. Belgija (43), 2. Italija (24), 3. Sovjetska zveza (20), 4. Francija (10), 5. Nemčija (7), 6. Vel. Britanija in Nizozemska (6), ter Danska (1). Seveda Belgijci so prvi med moškimi (1. Belgija 32 in 2. Italija 24) ter delijo prvo mesto tudi pri ženskah (skupno s Sovjetsko zvezo — 11 točk).

Letošnje svetovno prvenstvo se je torej zaključilo s pomembno zmago domačinov. Italija je še enkrat potrdila, da spada med najboljše države v kolesarskem športu. Preseneča uspeh Sovjetske zveze, razočarali pa so Francozi in Nizozemci, Belgijci so osvojili 6 prvih mest, Italijani tri, Sovjeti dve, Angleži in Francozi pa samo po eno svetovno prvenstvo.

Pri poklicnih kolesarjih so se najboljše izkazali Italijani (13 točk) pred Belgijci (9) in Nizozemci (4), pri nepoklicnih kolesarjih na Belgijci (15) pred tekmovalci Sovjetske zveze (8) in Nemčije (6).

V NEDELJO »PRIMORJE — LIBERTAS«

V nedeljo bo ob 10.30 na stadionu pri Sv. Alojziju v Trstu noogmetno srečanje med ekipama »Primorje« s Proseka in »Libertas« iz Barkovlj. Tekma velja za prvenstvo diletantov druge skupine.

V zvezi s prisotnostjo slovenske ekipe »Primorje« so nekateri nacionalistični nestrpnosti, katere krepko podpira tržaški »Piccolo«, dosegli, da so italijanske sorodne ekipe, razen barkovljanske »Libertas«, napovedale bojkot, tako da bo »Primorje« v nedeljo dejansko prvič nastopilo. Dosedanje tekme je pa zmagalo z 2:0, ker tako določajo nogometni predpisi, če se eno moštvo brez opravičila ne predstavi na igrišču.

KNJIGA O VLOGI LAIKOV V CERKVI

V »Foyer Unitas«, to je v rimskem centru za ekumenske stike v službi nekato-liških obiskovavcev Rima, so pred dnevi predstavili javnosti novo knjigo francoskega akademika Jeana Guitttona »Cerkve in laiki — od Newmana do Pavla VI«. Prireditve so se udeležili štirje kardinali, med njimi Tisserant in Bea, številni škofje in nekateri teologi svetovnega slovesa. Govoril je med drugimi avtor Jean Guittton sam, ki je poudaril vlogo, katero imajo laiki v današnji Cerkvi. To vlogo je prvi do konca razumel kardinal Newman. Spoznal je, da vstopa Cerkve v dobo, v kateri bo imela nasproti sebi kulturni in zavestni ateizem, in da bo zato potrebovala zavestne branivce med laiki.

Djilas na svobodi?

Sirijo se govorice, da bo spuščen iz ječe nekdanji komunistični teoretik Jugoslavije Milovan Djilas. Leta 1957 je bil obsojen zaradi politične knjige »Novi razred« na 9 let zapora. V knjigi je na svoj kritični način opisoval vladajočo družbo. V Sremski Mitrovici je presedel 4 leta, nato je bil pogojno izpuščen na svobodo.

Že leta 1962 je bil spet aretiran in obsojen na 8 let in 8 mesecev ječe. Državni pravdnik mu je očital, da je v svoji novi knjigi »Pogovori s Stalinom« izdal državne tajnosti.

Zdaj mu baje nameravajo zopet odpustiti zaporno kazen, a bo konfiniran v določenem kraju.

MUZEJ O PADU

Ljubitelji reke Pada so prišli na edinstveno misel, da bi se vse, kar se nanaša na to največjo italijansko reko, zbralo v posebnem muzeju. Uredili ga bodo v gradu Gonzaga v kraju Revere pri Mantovi.

Razstavljene bodo tam vsi starinski predmeti, katere so izkopali ali našli ob tej reki. V zmanjšanem merilu si bo mogel obiskovalec ogledati sliko celotnega zgodovinskega razvoja in življenja ob Padu: stara bivališča, mostove, brodnike in zlasti nekdanje mline. Ob tem se spominjamo na Bacchellijev sloviti roman »Mlini ob Padu«. V muzeju bodo zbrana tudi vsa literarna in umetniška dela, ki se kakorkoli nanašajo na Pad.

Razpisana je tudi vsakoletna nagrada za povest, pesem ali sliko o tej prevažni življenjski žili lombardske planjave.

Zopet atentati

Napadi na električne daljnovodne podporne stolpe so se znova pričeli. Skriti atentatorji so jih prenesli iz Južnega Tirola v Lombardijo v okolico Milana. V noči od nedelje na ponedeljek so neznanci položili plastične bombe pod 4 električne podporne stolpe v bližini Legnana in Busto Arsizia. Trije drogovi so se zrušili; električni tok se je prekinil. Pri enem podporniku so orožniki našli listič z napisom »Vrnili smo se«.

Ali pomeni to opozorilo, da bodo začeli teroristi zopet svoje delovanje, zopet tik pred začetkom pogajanj med italijanskim in avstrijskim zunanjim ministrom glede Južne Tirolske?

ŽENA IN DOM

NEKAJ MALENKOSTI, KI NAM LAHKO KORISTIJO

Današnji članek govori o nekaterih majhnih stvarih, na katere marsikatera od nas niti ne pomisli, ki pa nam pripomorejo, da dobimo pri kupno zunanost in nam marsikdaj popravijo zunanji videz.

Marsikaj namreč lahko dosežemo, če je barva naše obleke in pokrivala pravilna.

Obleka ali ruta močno modre barve, kot so n. pr. plavice, napravi obraz bolj bel in blede. Zato naj nosijo to barvo predvsem tiste, ki nimajo okrogel in rdeč obraz.

Odprt dežnik svetlo modre barve napravi rdeč obraz primerno rožnat in na videz pobeli polt.

Obleka temno modre barve, posebno če je gladko ukrojena, napravi žensko, ki je močne postave, na videz bolj vitko. Omenjena barva lepo pristaja posebno plavolaskam.

Tudi v obleki temno zelene barve bomo na videz bolj vitke.

Petrolno modra barva napravi na pogled zago-relo kožo še temnejšo. Ako hočemo torej biti poletni zelo rjave, oblecimo svetlo, petrolno modro obleko.

Rožnata barva, posebno tista z vijoličastim odtenkom, daje osebam s temnejšo poltjo prezgodnji videz ostarelosti in uvelosti. Pristaja lepa pa plavolaskam s svetlo poltjo.

Rumena barva napravi temno polt na oko ne-

koliko svetlejšo. Nosimo jo zato poleti, ko nočemo, da bi bile videti preveč zagorele.

Vijoličasta barva napravi temnopolte osebe na videz uvele in stare, lepo pa pristaja beli koži.

Rdeča barva poudarja bodisi temno barvo črnolask, kot tudi svetlo barvo plavolask. Poleti poudarja zagorelost kože. Razpet rdeč dežnik napravi obraz mladosten in poživljuje, utrujeno polt.

Belopolte ženske naj ne nosijo oblek oranžne ali oranžnordeče barve, ker jih bo napravila ta barva na videz še bolj bele. Navadno pristaja lepo rjavolaskam s temnejšo poltjo, posebno če so zagorele.

Tudi s krojem obleke ali pa z obutvijo lahko prikrijemo marsikatero napako ali pa poudarimo že prirojene odlike.

Ovalen vratni izrez priporočamo osebam s kratkim vratom, koničastega pa tistim s kratkim in debelim vratom ter močnim oprsem. Okrogel izrez in zaprta obleka bosta na videz skrajšali dolgi, ozek vrat. Tudi kvadraten izrez dobro pristaja omenjenim ženskam.

Debeli meča bodo zgledala tanjša, ako bomo nosile visoke pete. V zvezi s čevlji moramo pripomniti tudi to, da bela barva na videz poveča stopalo, zato so ti primerni za manjšo nogo. Kombinirani čevlji s temnejšo peto pa napravijo nogo elegantnejšo.

Tudi uhani lahko pridejo nekaterim v pomoč predvsem tistim, ki imajo bolj udrte obraze, ker jih napravijo polnejše.

82. Maja je pojasnila hrošču: »Nad vašo glavo sem, v cvetni čaši.« — »Nisem kobilica in ne morem se obrniti tako daleč, da bi gledal navzgor, a verjamem vam,« je dejal Niko. »Zakaj pa tako kričite?« — »Polovica zajtrka vam uhaja!« je razburjeno pojasnila Maja. Niko pa si tega ni gnal k srcu. Nasprotno, iz rok je izpustil še drugi konček deževnika.

83. Zbegana polovica deževnika jo je ubrala proč od hrošča, prav v nasprotno smer, kot pa si je bila pomagala prav polovica. Maji se je kar zavrtelo v glavi. Niko, ki je menda poznal navade deževnikov, pa je ohranil mirno kri. »Povejte vsaj sirotici, kam je izginila prva polovica,« je zaprosila Maja. Debeli Niko pa je resnobno zmajal z glavo.

84. »Narobe je spravljati skupaj tisto, kar je usoda raztrgala!« je modro pojasnil, potem pa je zaobrnil pogovor v drugo smer. »Kdo pa ste pravzaprav?« je vprašal. »Maja sem, iz ljudstva čebel.« — »Veseli me,« je dejal Niko, »s čebelami nisem skregan. A kaj počnete tam gori? To vendar ni čebelja navada. Ali sedite že dolgo v cvetlici?«

85. »Spala sem tukaj,« je prijazno pojasnila Maja. »Takooo?« se je zataknilo Niku. »Upam, da imate trdno spanje in da ste se šele pred kratkim prebudili?« Maja je vedela, da bi bil Niko v zadregi, če bi vedel, da je slišala njegov pogovor z Murico, zato mu je pritrdila: »Res, zelo trdno spanje imam in šumljanje dežja me je lepo uspavalo.«

86. Niko je begal sem in tja ter se trudil, da bi pogledal kvišku. »Počakajte,« je dejal, »če se povzpnem ob teje bilki, vas bom lahko videl. Prav radoveden sem že, kakšna čudna čebela ste in vem, da bi mi tudi radi pogledali v obraz. Saj bi radi, kajne?« — »Da, je pokimala Maja, res bi me veselilo.« Niko se je pripravil k plezanju.

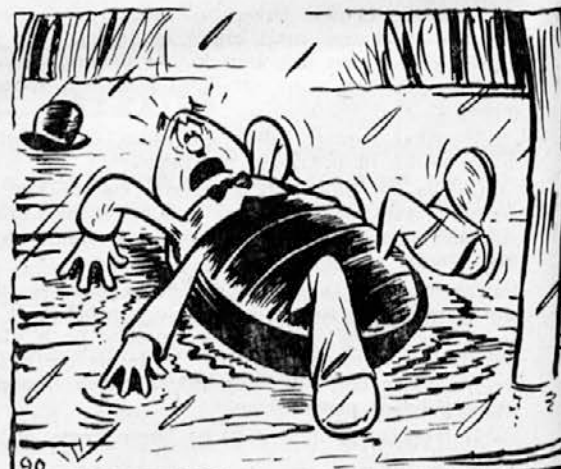
87. Oprijel se je stebelca neke kalužnice in Maja je videla, da se je postavil na zadnji nožici in jo iskal s pogledom. Niko je imel zelo prijazen in ljubezniv obraz. Prav mlad res ni bil več in tudi malce preveč rejen je bil. Priklonil se je, da se je bilka zamajala, in se predstavil: »Niko, iz rodbine minic!« Maja se je ob tej laži namuznila.

88. Čebelica je dobro vedela, da je Niko govnač, toda ni ga hotela žaliti. Sklenila pa je, da ga bo malce kaznovala zaradi predrzne laži, zato je kakor mimogrede vprašala: »Niko, kakšna luknja pa je tamle pod listom?« Niko je skoraj otrdel od zadrege in presenečenja. »Luknja? O čem pa govorite?« je jecjal in v tej zadregi se je nekaj hudega zgodilo.

89. Od velike vneme, da bi prikril razburjenje in se naredil brezbržnega, je Niko izgubil ravnotežje. Maja je slišala njegov obupni krik in zagledala ga je, kako je ležal vznak na mokrih tleh in klavarno brcal z rokami in nogami. »Izgubljen sem!« je tarnal. »Nikoli več se ne skopljem na noge. Na svojem lastnem hrbtu bom od lakote umrl!«

90. Niko je vedno znova poskušal z nogami in rokami doseči tla in se prevaliti s hrbta, toda mokre grude prsti so se krhale pod njegovimi prijemi in vedno znova se je spet zazibal na svojem visokem okroglem hrbtu. Maji se je v srce zasmilil, kajti pogled na Nika, ki je bil ves blede v obraz, je bil zares žalosten. Poskušala ga je uniriti.